Cylchlythyr Parc Natur Penglais Newsletter

Rhif 49 Hydref 2014 Golygydd – David Kirby, Hafodwen, Cae Melyn, Aberystwyth SY23 2HA

Copïau Electronig ar gael ar gais gan - dkpnp@tiscali.co.uk

Chris Foster

Yn gyntaf, newyddion trist. Bu Chris Foster yn farw yn sydyn ar 27ain mis Mehefin eleni. Ymunodd Chris â'r pwyllgor yn 2011. Danfonwn cydymdeimladau i'w bartner Hilary.

Eisiau aelodau newydd

Does gan y pwyllgor dim maint penodol. Rydym wedi colli sawl aelod yn diweddar ac heb llenwi eu llefydd eto. Mae sawl un yn weddol hen [mae'ch golygydd ymysg y rhain]. Byddai tenu aelodau ieuanc yn llesol, ond gwerthfawrogir unrhyw un sydd yn defnyddio a gwerthfawrogi'r Parc. Os oes gennych ddiddordeb, cysylltwch âg aelod o'r pwyllgor os gwelwch yn dda neu dewch i'r Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol [manlynion isod].

Cylchlythyr ar wefan GAG

Diolch i Laurie Wright a'r Grŵp Aberystwyth Gwyrddach, mae'r cylchlythyr hon nawr ar gael fel ddogfen pdf ar y we ar http://www.aber-gag.org.uk .
Darperir cyfieithiadau Cymraeg gan y Cynghorydd Jeff Smith.

Mae dosbarthu copïau papur yn lleol yn parhau

Mae'r pwyllgor yn dymuno parhau gyda dosbarthu copïau papur yn Saesneg i dai o amgylch y Parc.

Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol

Cynhelir y CCB ar dydd mercher Hydref 26ain 2014 ar 7:30pm yn yr Ystafell Wythongl, Canolfan Methodistaidd Sant Paul, Morfa Mawr. Dilynnir busnes gan araith am coedwigoedd cymunedol. Dewch i ddangos eich cefnogaeth at Parc Natur Penglais.

Codi arian gan y Grŵp Cefnogi

Mae Len yn parhau i arwain ein cyswllt ag Amgylchedd Cymru. Cafwyd £1500 ymhellach at brosiectau yn y Parc yn tymor yr hydref. Mae'r manlynion isod ar ôl sawl sylw ar brosiectau a gyflawnwyd yn y blynyddol ariannol diwethaf. Amod o'r gyllid yw ein bod yn darparu cyfraniad cyfatebol fel oriau a dreuliwyd gan wirfoddolwyr. Mae angen diolch i bawb a fu'n helpu, gan rhoi sylw arbennig i'r Gwirfoddolwyr Cadwraeth Prifysgol Aberystywth, sydd yn parhau i wneud cyfraniad werthfawr iawn.

Clirio llaid o'r llwybr

Planu coed ifanc, mis Tachwedd

Mae'r bron iawn o'r 200 neu fwy o goed ifanc a blaniwyd yn dal i fyw. Mae'r rhai sydd wrth ffin y llwyn a blaniwyd o dan y coed aeddfed yn corachaidd ac maent wedi dioddef yn y sychder diwethaf. Roedd pob un yn llai nag 1 metr yn uchder pan planiwyd nhw. Mae'r rhai uchaf wedi cyrraedd 2 metr yn uchder erbyn hyn.

Mis Mawrth symud llaid

Ar ddechrau mis chwefror 2014, cawsom gwybod gan Amgylchedd Cymru bod ganddynt ychydig bach o arian yn eu cyllid i brosiect fach cyn belled a chyflawnir hyn o fewn y blwyddyn ariannol. Penderfynodd Len Kersley, wrth ymgynghori ag eraill, dylem gynnig i glirio'r llaid a fu'n casglu ar hyd y prif lwybr drwy'r Parc ac ar rhai o'r grisiau. Derbyniwyd hyn ac fe drefnwyd 2 sadwrn gwaith ar 8fed a 15fed o fis Mawrth. Yn anffodus, nad oedd Gwirfoddolwyr Cadwraeth y Prifysgol ar gael i gynorthwyo ar y dyddiau hyn.

Ar y cyfan, dros y dau ddiwrnod, bu 18 o bobl yn helpu gyda'r gwaith, gan roi tua 50 awr. Ein addewid i Amgylchedd Cymru i gael yr arian oedd 7 o bobl yn roi 28 awr! Diolch i bawb a fu'n helpu yn yr ymdrech ardderchog hyn, gan gynnwys Peter Drake a drefnodd pethau ar nodyn byr iawn. Unwaith eto, rydym wedi dangos mewn ffordd ymarferol iawn faint ydym ni'n gwerthfawrogi Parc Natur Penglais, a'n parodrwydd i helpu wneud hi'n lle arbennig iawn i'n cymuned.

Dyddiau Hyfforddi Sgiliau Cadwraeth

Un rhan o'r cefnogaeth gan Amgylchedd Cymru oedd cyllido dyddiau hyfforddi yn y Parc ar sgiliau ymarferol cadw'r amgylchedd, a arolygwyd gan Peter Drake, contractiwr amgylcheddol leol. Gwerthfawrogir y sesiynau yma'n fawr gan y myfyrwyr, a rhai ohonynt yn bwriadu dilyn gyrfaoedd yn rheoli cadwraeth a phynciau perthnasol. Yn 2013, adeiladwyd 22 gris pren yn y llwybr sydd yn rhedeg o dop Danycoed i Lanerch y Ffawydd. Bu glaw trwm yn gwtogi ar y diwrnod hyfforddi. Cafwyd cynnydd gwell ar yr ail diwrnod. Roedd angen trydydd diwrnod gyda wirfoddolwyr lleol i gwblhau'r prosiect. Bydd y prosiect eleni yn cynnwys gwaith wrth fynedfa i'r Parc o dop Danycoed.

Sadwrn Gwaith 11 Hydref 2014 – Rheoli celyn

Gyda chyllid gan Amgylchedd Cymru, trefnwyd Diwrnod Gwaith Coedwig ar dydd sadwrn 11 mis Hydref 2014, gyda ffocws ar deneuo'r celyn ifanc a ffynnodd yn y tywydd twym diweddar. Gobeithio bydd Gwirfoddolwyr Cadwraeth y Prifysgol yn cyfrannu o dan arolygaeth contractiwr gwledig Peter Drake. Er hynny, mae pob croeso i wirfoddolwyr o'r cymuned leol sydd am gynorthwyo gan mae'u gwaith yn hanfodol i gwblhau'r cyfraniad cyllid gan y Grŵp Cefnogi.

Nid oes angen profiad blaenorol ac fe ddarperir yr holl offer a chyfarwyddiadau. Cwrdd yn Llanerch y Ffawydd ar y prif lwybr drwy'r coedwig o 10am ar dydd Sadwrn 11 Hydref a gwnewchh eich gyfaniad i'r iechyd a harddwch y gwarchodfa natur hwn.

Amgylchedd Cymru'n croesawu ymwelwyr

Ymweliad swyddogion Amgylchedd Cymru 26/06/14

Roedd gan 7 arweinydd prosiect AG cyfarfod yn y Llyfrgell Genedlaethol yn mis mehefin eleni. Cymerasant y cyfle i gael taith tywys o'r Parc [arweinwyd gan Len] ar ôl cinio. Bu un ohonynt yn canfod arogl unigryw y ffwngws cingroen (*stinkhorn*) ymyl y cwrs golff. Canfododd y ffynnon. Bu'r cingroen mewn cyflwr gwych y diwrnod hwnnw. Roedd wedi dechrau pydru 24 awr yn hwyrach.

Ffwngws Cingroen

Rhifyddion Ymwelwyr

Mae rhifyddion ymwelwyr wrth y tri brif mynedfa i'r Parc. Adroddwyd y canlyniadau tro diwethaf mewn cylchlythyr yn 2004. Mae'r cyfrifau wrth Giat y Prifathro tua'r un peth a'r ddau giat arall at eu gilydd. Ystyrir felly mae'r traffig wrth y giat yma yn rhoi brasamcan deg o'r nifer o ymwelwyr i'r Parc. Wrth gwrs, cyfrifir rhai ymwelwyr dwywaith a rhai byth o gwbl. Mae gen i niferoedd am 2004 a'r 2 flynedd diwethaf. Maent yn sylweddo o gyson ar dua 32,000 bob blwyddyn. Mae'r dydd Sadwrn yw'r diwrnod mwyaf boblogaidd yr wythnos ac mae'r Gwanwyn yw'r tymor mwyaf boblogaidd. Daw'r bron iawn o ymwelwyr tra bod golau dydd.

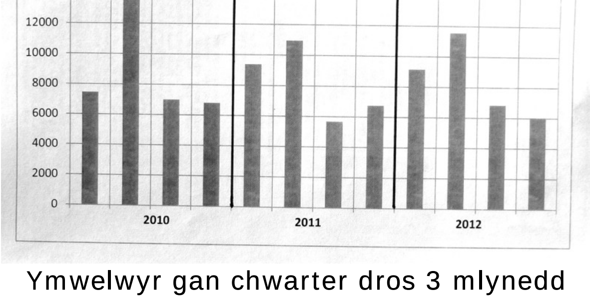

Ymwelwyr gan chwarter dros 3 mlynedd

Ymwelwr brenhiniol prin i'r parc – *Anax ephippiger*

Bu'ch golygydd yn synnu'n fawr tra'n cerdded a'i gŵn drwy'r hen chwarel yn gynnar yn y bore 13eg mis Tachwedd y llynedd pan ddaeth ar draws gwas y neidr mawr (*dragonfly*) ar y llawr. Gan mae ei wraig yn brwdfrydig am y fath anifeiliaid, aeth a'r gwas y neidr adref iddi. Roedd yn ymerodrwr crwydrol (*Vagrant Emporer*) gwrywaidd – cadarnhawyd hyn gan y cofnodwr gwas y neidr y Sir. Dyma'r adroddiad gyntaf o'r rhywogaeth hwn yng Ngheredigion [gweler y map © Cymdeithas Gwas y Neidr Prydain]. Cawsom yr Ymerodrwr yn fyw am gwpl o ddyddiau wrth ein pwl yn yr ardd, ond bu'n farw wedyn. Mae ei gorff nawr yn gorwedd yn Amgueddfa Genedlaethol Cymru, Caerdydd.

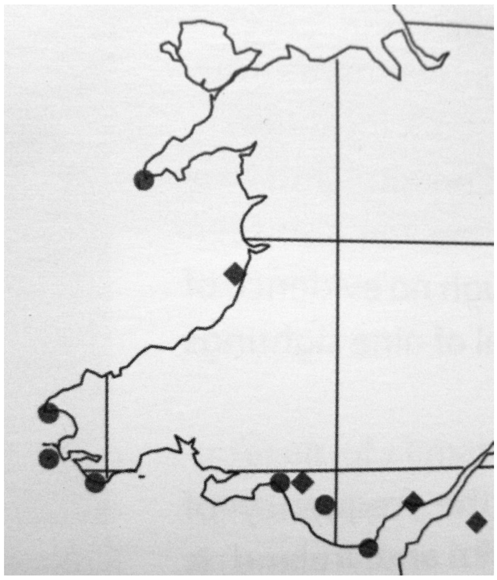
Adroddiadau o Was y Neidr Ymerodrv
Adroddiadau. Diemwnt = 2013
Cylch = 2000-2012

Cartref naturiol yr ymerodrwr yw Affrica is-Sahara. Maent yn cenhedlu mewn pyllau sydd yn debyg o sychu fel bod ganddynt datblygiad larfa sydyn, ac, o dan ymgylchiadau amgylcheddol addas, gallant allddod mewn niferoedd mawr. Gall gwyntoedd ogleddol eu chwythu i Ynysoedd Prydain. Maent yn cael eu cofnodi gan y mwyaf wrth arfordir de Loegr.

Pedwerydd Gwobr Cymunedol y Faner Werdd

Mae Len Kersley wedi goruwchwilio'n pedwerydd cais blynyddol llwyddiannus am Wobr Cymunedol y Faner Werdd. Mae'r gwobr urddasol hwn yw'r meincnod genedlaethol am parciau a mannau wyrdd, a'i redir gan Cadw Cymru'n Daclus gan gynnig cydnabyddiaeth i'r mannau wyrdd gorau yn yr wlad (gweler wwwgreenflagaward.org/cymraeg). Mae copiau o'r tystysgrif yn ymddangos ar hysbysbyrddau'r PNP. Awgrymwyd gan sylwadau ysgrifennedig gan y barnwr bod PNP yn cael ei hasesu mwy fel parc trefol ac yn llai fel gwarchodfa natur fel ynghynt. Rydym ar hyn o bryd yn ansicr a fyddem yn ymgeisio eto blwyddyn nesaf.

Arolwg Ymlusgiaid

Mae sawl darn bach o toeau crychlyd o gwmpas yr hen chwarel. Plis peidiwch a'u symud. Maent yn rhan o arolwg ymlusgiaid a drefnir gan yr ymddiriedolaeth bywyd gwyllt.

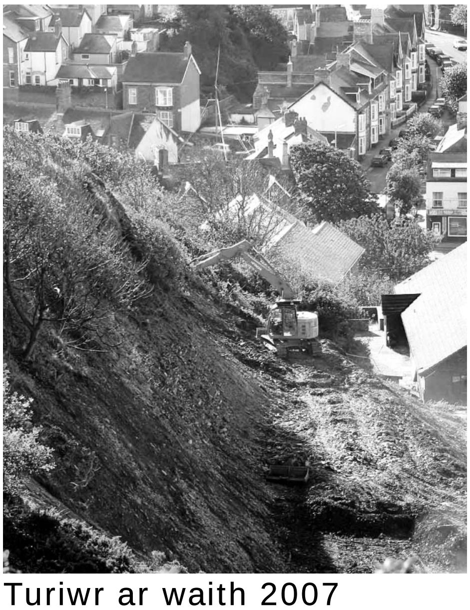
Turiwr ar waith 2007

Worgate – Datblygiad Ffordd yr Ysbyty

Mae'r saga o bryder PNP parthed a'r datblygiad o'r tir a fu'n gartref i'r clwb cymdeithasol ac Ysbyty Ffordd y Gogledd yn mynd yn ol i 2007 pan dinistriwyd yr adeiladau gan Merlin Homes gan hefyd cloddio ar y llethr tu ôl, gan dynnu rhannau o'r wal ffiniau yr ystad Penglais. Bu hyn i gyd yn achosi i'r llethr fod yn fwy serth a bu'r wastraff o'r chwarel wrth y top yn anstabl fel canlyniad. Yn gynnar yn 2010, daeth i sylw Merlin bod y pridd yn symud wrth dop y graig ac buont yn tynnu planhigion heb ganiatad i helpu yn eu hymholiadau. Roedd sawl hollt mawr wedi agor yn y pridd. Cadarnhawyd gan arolygwyr o'r Cyngor fod y llethr yn beryglus o anstabl.

Terfynwyd gwaith adeiladu ar y safle yn ystod y tirwasgiad, ond bu'r gwaith yn ail-ddechrau yn gynnar eleni gan cwmni o'r enw Vallis Facilities Management [Merlin o ran bopeth ond ei enw]. Prynnwyd y fflatiau gan gwmni o'r enw Condor ac fe gytunwyd ar y gwaith canlynol i ddatrys, ar ddiwed, y problem ag achoswyd gan cloddio'r llethr:

- ☐ Adeiladu wal rhwng top y rhwyd (a fydd yn cefnogi'r wyneb) a gweddill tir PNP. Wrth i mi ysgrifennu, ni welwyd gwaith adeiladu i adeiladu'r wal hwn.
- ☐ Gorfodi nhw i gymryd cyfrifoldeb am gynnal a chadw'r rhwyd ac i wneud y gwaith
- ☐ Mae Condor wedi prynnu hawddfraint i ganiatáu mynediant iddynt (gyda rhybudd heblaw am argyfyngau) i'r tir at bwrpas o gynnal a chadw'r gwaith

Taflu cerrig llaes o wal y ffin lawr y llethr

Rhwyd fel a gwelwyd o dop y llethr

Mae'ch olygydd yn meddwl mae'r llethr yn peryglus oherwydd :-

- Mae'r llethr yn serth.
- Mae cabl a phiniau metel wrth y top.
- Natur y wal, a'r slabiau galed ar y gwaelod.

Mae fe'n ymgynghori pobl i osgoi top y llethr nes bo'r wal wedi cael ei hadeiladu.

Monitro Blychau Adar

	2013	2014
Eisteddiadau y corhedydd las	11	13
Dyddiad yr ŵy gyntaf	24-Apr	16-Apr
Dyddiad pan fod pob eisteddiad yn gyflawn	09-May	28-Apr
Nifer o ŵyau	80	101
Maint eisteddiad (ar gyfartaledd)	7.3	7.8
Deorwyd	62	92
Maint y nythiad (ar gyfartaledd)	5.6	7

Mae Moira Convery a 3 cynorthwy-ydd yn parhau i fonitro'r 29 o flychau adar sydd wedi'u hatodi i goed yn y Parc. Nid yw'r niferoedd gyfan am 2014 ar gael eto. Atodir tabl o rai niferoedd o'r gorhedydd las (*blue tit*) a gynhyrchwyd pan ofynnodd y rhaglen Springwatch i'r BTO os oedd ganddynt ffigyrau a all gadarnhau os oedd yr adar yn cenhedlu yn gynt yn y tymor nag yn y gorffenol.
Maint ein sampl yn fach, ond mae ein ffigyrau'r gyson ag y tueddiad genedlaethol. Gwellwyd perfformiad cenedlu y corhedydd las eleni, o bosib o achos tywydd well yn y gwanwyn. Er hynny, roedd y niferoedd am y corhedydd mawr (*great tit*) yn waeth er mae'r cywion y 2 rywogaeth yn hoff iawn o lindys.